

Zásada přímého účinku a přednosti

Klíčové rozsudky SD

27. února 2017

Hubert Smekal

Pojetí vztahu k mezinárodnímu právu

- Monistické
- Dualistické

Článek 10 Ústavy

Vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána, jsou součástí právního řádu; stanoví-li mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva.

Eric Stein (1981) *AJIL*

“Tucked away in the fairyland Duchy of Luxemburg and blessed, until recently, with the benign neglect by the powers that be and the mass media, the Court of Justice of the European Communities has fashioned a constitutional framework for a federal-type structure in Europe.”

Issue and Case	Governments	Commission	Advocate General	Court
direct effect: <i>van Gend</i> 1963	no: Belg., Neth., Lux., Germany	yes	no (Roemer, German)	yes
supremacy: (1) <i>Costa v. ENEL</i> 1964	no: Italy	yes	yes (Lagrange, French)	yes
(2) <i>Simmenthal</i> 1978	no: Italy	yes	yes (Reischl, German)	yes
(3) human rights: <i>Internationale Handelsges.</i> 1966	unnecessary to decide: Germany, Neth.	yes	yes (Dutheillet de Lamothe, French)	yes
expanding direct effect: (1) <i>Lütticke</i> 1966	no: Belg., Neth., Germany	yes	yes (Gand, French)	yes
(2) <i>Reyners</i> 1974	no: Belg., Lux., Ire., UK yes: Germany, Neth.?	yes	yes (Mayras, French)	yes
(3) <i>Walrave</i> 1974	no position: UK	no	yes (Warner, British)	yes
(4) <i>Defrenne</i> 1976	no: UK, Ire.	yes on public empl., no on private	yes (Trabucchi, Italian)	yes
(5) <i>Franz Grad</i> 1970	no: Germany	yes	yes (Roemer, German)	yes
(6) <i>van Duyn</i> 1974	no: UK	yes	yes (Mayras, French)	yes
treaty-making power: <i>ERTA</i> 1970	no: Council	yes	no (Dutheillet de Lamothe, French)	yes

Zásada přímého účinku a přednosti

- Význam: Aplikací přednosti a přímého účinku evropského práva učinili soudcové evropské právo vynutitelné vnitrostátně.
- Tedy: vnitrostátní orgány (např. soudy) používají evropské právo, které platí vedle práva vnitrostátního a přednostně se použije.
- Subjekty se mohou dovolat práv plynoucích z evropských norem.

Zásada přímého účinku

- Evropské právo – autonomní právní řád
- Právní norma má **přímý účinek**, přiznává-li jednotlivcům práva nebo ukládá-li jim povinnosti, a to sama, bez prostřednictví jiné právní normy. Typicky se jednotlivec dovolává těchto norem proti orgánu členského státu.

Zdroj: TÝČ, Vladimír. 2004. *Základy práva Evropské unie pro ekonomy*. 3. vydání, Praha: Linde, s. 84-98.

Podmínky přímého účinku

- 1) Legislativně technická konstrukce
 - 2) Z hlediska vnitrostátního se jedná o platnou právní normu
- *van Gend en Loos (26/62)*
 - *Costa v. ENEL (6/64)*

Van Gend en Loos (1963)

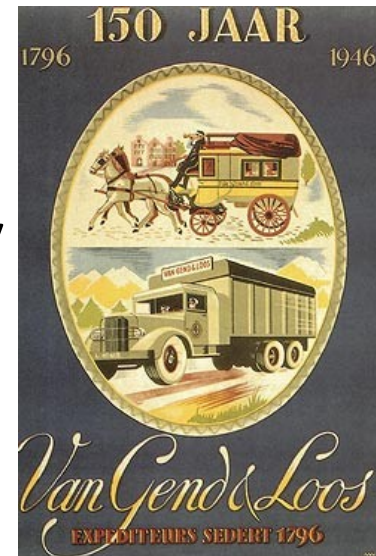
Smlouva o založení EHS

Článek 12

Členské státy nebudou mezi sebou zavádět nová dovozní nebo vývozní cla ani poplatky s rovnocenným účinkem, ani zvyšovat ty, které ve vzájemných obchodních vztazích uplatňují.

Van Gend en Loos (1963)

- Jaké faktory podle ESD rozhodují o tom, jestli má mezinárodní smlouva přímý účinek?
- A proč tedy některé články SES mají přímý (bezprostřední) účinek?
- Proč z práva ES vyplývají práva přímo pro subjekty?
- Proč má čl. 12 (25, 30) bezprostřední účinky na právní vztahy mezi státy a osobami?

Prameny práva z hlediska přímého účinku

- Zřizovací smlouvy
- Nařízení (*Variola 34/73, Grad 9/70 – jak široké pole působnosti si SD schovává pro určení přímého účinku?*)
- Směrnice
 - Přímý účinek
 - Vertikální
 - Horizontální
 - Nepřímý účinek

Princip přednosti práva ES

- U ustanovení, která mají přímý účinek.
- Nejde o nadřazenost celého právního řádu, pouze konkrétní normy (tzv. aplikační přednost).
- Primát má potenciálně kterákoliv evropská norma proti kterékoliv normě vnitrostátní bez ohledu na její právní sílu.

3 východiska principu přednosti

- 1) Omezení svrchovaných práv států – právo EU nahrazuje vnitrostátní
- 2) Právo EU autonomní, nezávislé, proto nenapadnutelné zvnějšku
- 3) Právo EU společné pro všechny členské státy (*regionálně kodifikované*) – bez primátu by nemělo smysl

Judikáty

- *Van Gend en Loos* (26/62)
- *Costa v. ENEL* (6/64)
- *IHG* (11/70)
- *Simmenthal* (106/77)

Costa v. ENEL (1964)

L'ENERGIA CHE TI ASCOLTA.

- Jak argumentovala italská strana?
- Jak se liší SES (EHS) od jiných mezinárodních smluv (mezinárodních organizací)?
- Jaká právní zásada se důsledkem použití principu přednosti neuplatní? Proč?
- Co se děje s vnitrostátními předpisy v rozporu s evropským právem?

IHG (1970)

- Pozice německého správního soudu?
- Jaké národní právní normy mají přednost před evropskými?
- Jaké jsou limity pro aplikaci evropských právních aktů?
- **Simmenthal (1978)** – bezprostřední účinek

Odpoř�dnost státu za neprovedení směrnice

- *Francovich v. Itálie* (C 6 a 9/90)

Náhrada škody státem jednotlivci v případě neprovedení směrnice

- Naleznete pasáž, která odpovídá vertikálnímu účinku směrnice?
- Kdy se mohou osoby dovolat práv ze směrnice?
- Na základě čeho se Francovich domohla odškodnění?

Zdroje

- ENCHELMAIER, Stefan. 2003. Supremacy and Direct Effect of European Community Law Reconsidered, or the Use and Abuse of Political Science for Jurisprudence. *Oxford Journal of Legal Studies*, Vol. 23, No. 2, pp. 281-299.
- HAKENBERG, Waltraud. 2005. *Základy evropského práva*. 2. aktualizované vydání, Praha: CH BECK, s. 75-85.
- PÍTROVÁ, Lenka – POMAHAČ, Richard. 2000. *Průvodce judikaturou ESD – I. díl*. Praha: Linde.
- SVOBODA, Pavel. 2004. *Úvod do evropského práva*. Praha: CH BECK.
- TICHÝ, Luboš. 2002. *Dokumenty ke studiu práva ES*. Praha: Linde.
- TICHÝ, Luboš. 2004. *Evropské právo*. 2. vydání, Praha: CH BECK.
- TÝČ, Vladimír. 2004. *Základy práva Evropské unie pro ekonomy*. 3. vydání, Praha: Linde, s. 84-98.
- A další...